

Välkommen till Soppi, bildningens och lärandets vetenskapscenter!

Soppi är en plats där du kan begrunda hur lärande och bildning har byggt upp Finland och hur de skapar en hållbar framtid.

I vetenskapscentret inser du hur din berättelse bidrar till den finländska bildningen.

Tidslinje

Tidslinjen visar hur bildning och fostran lever med tiden. Internationella tankeströmmar och händelser har påverkat våra uppfattningar om mänskligheten, kultur, nationen, fostran och demokrati.

Våra tankar om bildning och dess mål har spelat en central roll i uppbyggandet av det finländska samhället. Bildning och fostran har bidragit till att hitta lösningar på olika tidsperioders stora frågor.

1. Antiken, katedraler, Guds ord på folkspråk

Grunden för den europeiska bildningsuppfattningen finns i antikens Rom och Grekland. Vetenskaperna och ideologiska skolor utvecklades i stadsstaterna. På medeltiden sammanställdes information av den katolska kyrkan och prästerskapet.

Under reformationen bröts den katolska kyrkans övervälde. Man började översätta Bibeln till olika språk, och tack vare boktryckarkonsten kunde allt flera läsa den. Guds ord började tillhöra alla.

2. Förnuft och vetenskap

Under upplysningen på 1700-talet betonades betydelsen av förnuft och kunskap. Fostran och utbildning ansågs vara nödvändiga för framsteg. De var den bildade människans dygder oberoende av härkomst. Den vetenskapliga fostran fick sin början.

Under romantiken omfattande bildningsidealet att var och en utvecklade sig själv på ett så mångsidigt och fullständigt sätt som möjligt. Människan visste inte bara saker, utan hon skapade dem också. Genom fostran försökte man stärka människans makt över sin egen verksamhet. Individerna var inte längre en viljelös del av den samhällsliga maskinen.

3. Det nationella uppvaknandet

Finland växte kraftigt som nation under 1800-talet med stöd av bildningen.

Filosofen och statsmannen Johan Vilhelm Snellmans tänkande grundade sig på den tyska Bildungstraditionen. Enligt Snellman kunde människan endast bilda sig i en gemenskap och nationell kultur. Bildning krävde växelverkan med andra nationer.

Den snellmanska bildningen förpliktade en att vara medveten om tidens stora frågor och finna lösningar på dem. En bildad människa bar sitt ansvar samt utvecklade värderingar och normer.

Det fria folkbildningsarbetet är en central form av vuxenutbildningen i Norden. Dess särdrag är autonom verksamhet, ett humanistiskt tillvägagångssätt samt stöd för människans uppväxt och aktiva medborgarskap. Pedagogiken betonar bemötande och växelverkan.

Arbetarrörelsen fick sin början på 1800–1900-talsskiftet. Den riktade sin verksamhet nerifrån upp, från arbetarna till beslutsfattarna. Bildning tillhörde alla samhällsklasser. Detta var en viktig vändpunkt i den finländska bildningens historia.

Nationalitetsrörelsens utbildningspolitiska program styrde skolans utveckling långt efter världskrigens tid.

Grundandet av folkskolorna var en del av den nordiska nationalitetsidéen och förankrade bildningsfilosofierna i Finland. Folkskolan hade en stor betydelse för den nationella medvetenheten och

utvecklingen av det finska språket. Uno Cygnaeus och Zacharias Joachim Cleve förnyade skolan i Finland på 1800-talet. De fick sin inspiration från den europeiska, humanistiska pedagogiken.

Skolans uppgift var att utveckla barnets personlighet på ett övergripande sätt, med respekt för barnets egen utveckling. Utbildningen skulle bindas ihop med barnets livsmiljö. Därför inkluderades bland annat undervisning i handarbete i folkskolans läroämnen. I gymnasiet betonades bland annat klassiska språk.

4. Jämlikhetens århundrade

Andra världskriget förändrade världen. Tanken om universala mänskliga rättigheter och globalt ansvar blev en del av bildningsidealet. Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur Unesco lyfte på 1960-talet fram utbildningssystemets oförmåga att svara på utvecklingsländernas ökande problem.

I Finland började man på 1960-talet prata om fritt bildningsarbete istället för fritt folkbildningsarbete. Samtidigt blev utbildningens sociala dimension oklarare. Folkbildningstänkandet hade ansetts betjäna mänsklig tillväxt och bildning, men nu ersattes de av samhällspolitikens mål och krav på förändring. I diskussionerna började man också betona vikten av institutioner utanför utbildningssystemet.

År 1972 presenterade Unesco sitt ställningstagande om livslångt lärande. Enligt det borde människan under hela sitt liv sträva efter att bli sig själv och utvecklas intellektuellt, moraliskt och emotionellt.

Målet för livslång fostran var i synnerhet att skapa tillväxtmöjligheter för människan. Begreppet lärande samhälle innebär samhälleliga arrangemang som stöder målen för fostran så bra som möjligt.

Miljöfrågor blev en del av utbildningsagendan i och med oljekrisen på 1970-talet.

5. Hållbar framtid

Vi förknippar bildning med ansvarstagande samt ingripande i samhälleliga utmaningar. Vi ska förstå vårt ansvar för välbefinnandet av allt liv på jorden samt sörja för livets förutsättningar i framtiden.

Den ekologiska krisen, den ökande ojämlikheten och populismens framväxt är skamliga problem i Finland och hela världen. De mänskliga rättigheterna, hållbar utveckling, globalt ansvar och jämlikhet är viktiga värderingar i läroplanerna.

Vi har gått längs med bildningsstigen från antiken till denna dag. Vissa saker är bestående genom olika tidsåldrar: Utbildningens uppgifter är fortfarande att stödja mänsklig tillväxt och etiskt aktörskap. Den livliga diskussionen om bildningens och lärandets teman och utveckling fortsätter även i framtiden.

Outro

Tack för att du var en del av bildningsberättelsen. Bildningen lever i växelverkan – delta i diskussionen: vad anser du att bildning är 2024?

Produktion

Manuskript

Kristiina Andreasson, Nina Hjelt

Redigering

Kirsi Hutri

Översättning

Kielipalvelu Kauriin Kääntöpiiri Oy